

RESURSSIVIISAS JYVÄSKYLÄ -OHJELMA

11.8.2026

SISÄLLYSLUETTELO

[Tiivistelmä](#)

[Johdanto](#)

[Ohjelmarakenne](#)

[1. Ohjelman valmistelu](#)

- [Valmistelun aikataulu](#)
- [Ohjelman sisältö ja rajaukset](#)
- [Tavoitteiden ja mittareiden määrittely](#)
- [Toimenpiteiden määrittely](#)

[2. Ohjelman toteutus ja seuranta](#)

- [Toimenpiteiden aikataulu ja resurssit](#)
- [Toimenpiteiden kustannukset](#)
- [Ohjelman seuranta ja päivitys](#)

[3. Tavoitteet ja toimenpiteet vuosille 2026–2029](#)

- [Teema: Ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen](#)
- [Teema: Kiertotalouden vauhdittaminen](#)
- [Teema: Luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen](#)
- [Useampaa teemaa tukevat tavoitteet](#)

Kuva: Tero Takalo-Eskola

TIIVISTELMÄ

Jyväskylän kaupunki on kaupunginvaltuuston päätöksellä (KV 25.5.2015/71) sitoutunut pitkäjänteisesti resurssiviisauden tavoitteluun. Resurssiviisaustyön keskiössä on kolme teemaa: ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen, kiertotalouden vauhdittaminen sekä luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen.

Vuoteen 2030 mennessä Jyväskylän tavoitteena on olla hiilineutraali, mikä edellyttää kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä 80 prosentilla vuoden 2007 tasosta. Kiertotalouteen perustuvat ratkaisut mahdollistavat luonnonvarojen resurssitehokkaamman käytön. Lähellä oleva luonto on nykyistä monimuotoisempi.

Kaupungin resurssiviisaustyötä ohjaa Resurssiviisas Jyväskylä -ohjelma, joka luotsaa Jyväskylää kohti kestävästä hyvinvointia. Päivitetty ohjelma kokoaa yhteen kaupunkikonsernin merkittävämät resurssiviisaustyötä koskevat tavoitteet ja toimenpiteet valtuustokaudelle 2025–2029.

Tavoitteiden saavuttamista ja toimenpiteiden toteutumista seurataan säännöllisesti läpi ohjelmakauden. Ohjelman sisältöä voidaan myös tarpeen vaatiessa päivittää. Ajantasainen tieto ohjelman etenemisestä päivittyy Ympäristövahtin verkkosivuille.

Resurssiviisauden tavoitteita toteutetaan ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla. Tavoitteiden toimeenpanossa huomioidaan kaupungin taloudellinen kantokyky, palvelujen järjestämisedellytykset, omaisuuden vastuullinen hoito sekä eri tavoitteiden keskinäinen yhteensovittaminen.

Ohjelmassa yhteensä:

42 tavoitetta

105 toimenpidettä

Kaupungin resurssiviisaustyötä voit seurata Ympäristövahtin kautta osoitteessa:

<https://ymparistovahti.jyvaskyla.fi>

JOHDANTO

Vuoden 2025 aikana kaupunki päivitti Resurssiviisas Jyväskylä -ohjelman. Ohjelma on hyväksytty vuonna 2019 ja päivitetty viimeksi vuonna 2022. Valmistelu toteutettiin tiiviissä yhteistyössä kaupungin toimialojen, liikelaitosten ja tytäryhtiöiden kanssa. Tavoitteena oli tuottaa aiempaa vaikuttavampi, rajatumpi ja selkeämpi ohjelmakokonaisuus.

Päivitetty ohjelma kytkeytyy ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen, kiertotalouden vauhdittamiseen sekä luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseen. Ohjelmaa toteuttamalla kaupunki edistää näitä teemoja suoraan omassa toiminnassaan sekä luo muille toimijoille paremmat edellytykset toimia resurssiviisaasti.

Ohjelma tukee ja ohjaa kaupunkikonsernin toimijoita käyttämään luonnonvaroja, raaka-aineita ja energiaa harkitusti ja kestävästi. Samalla se rakentaa pohjaa sekä asukkaiden kestävälle arjelle että yritysten kestävälle kasvulle Jyväskylässä. Resurssiviisaustyö vahvistaa alueen elinvoimaa sekä edellytyksiä kestävälle hyvinvoinnille nyt ja tulevaisuudessa.

Resurssiviisausohjelma toteuttaa Jyväskylän kaupunkistrategian poikkeileikkaavaa kestävän arjen teemaa. Päivitetty ohjelma on päätöksenteossa kaupunginhallituksessa kesällä 2026.

Resurssiviisaat ratkaisut tuottavat usein myös taloudellisia ja hyvinvointiin liittyviä hyötyjä.

Ne esimerkiksi tuovat kustannussäästöjä parantuneen energiatehokkuuden myötä, parantavat energiaomavaraisuutta ja huoltovarmuutta, lisäävät kaupunkiympäristön viihtyisyyttä sekä vaikuttavat myönteisesti kuntalaisten terveyteen.

OHJELMARAKENNE

Sisällön hierarkia

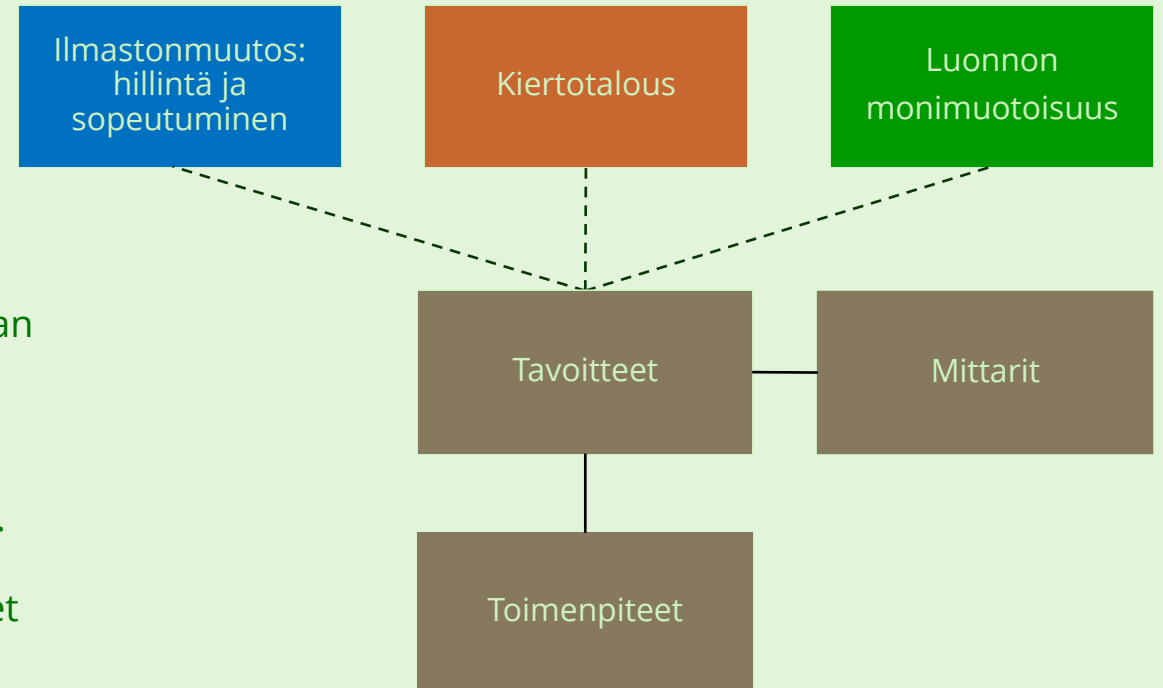
Ohjelman teemat ovat ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen, kiertotalouden vauhdittaminen sekä luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen. Tavoitteet vuodelle 2030 edistävät yhtä tai useampaa näistä teemoista.

Tavoitteen saavuttaminen edellyttää konkreettisia muutoksia toiminnassa. Tätä muutosta seurataan mittareilla. Toimenpiteet vievät toimintaa kohti asetettua tavoitetta. Toimenpiteet toteutetaan valtuustokauden 2025–2029 aikana.

Sisällön järjestäminen

Tavoitteet, mittarit ja toimenpiteet jaetaan ohjelman teemojen alle. Tavoite voi edistää useampaa teemaa, jolloin jakaminen tehdään arvioidun ensisijaisuuden perusteella. Poikkeuksena ovat yksittäiset ympäristökasvatuksen tavoitteet, joissa ensisijaisuutta ei voida määritellä. Nämä on koottu omaksi osiokseen ohjelman loppuun.

Ohjelman tavoitteet on numeroitu alkaen numerosta 1. Tavoitteiden juokseva numerointi jatkuu teemojen välillä. Kunkin tavoitteen mittarit ja toimenpiteet on kytketty tavoitteeseen: mittarit merkitään kirjaimin ja toimenpiteet numeroin. Esimerkiksi tavoitteen 1 mittarit voivat olla muotoa 1.A. ja 1.B. sekä toimenpiteet 1.1. ja 1.2.

1. OHJELMAN VALMISTELU

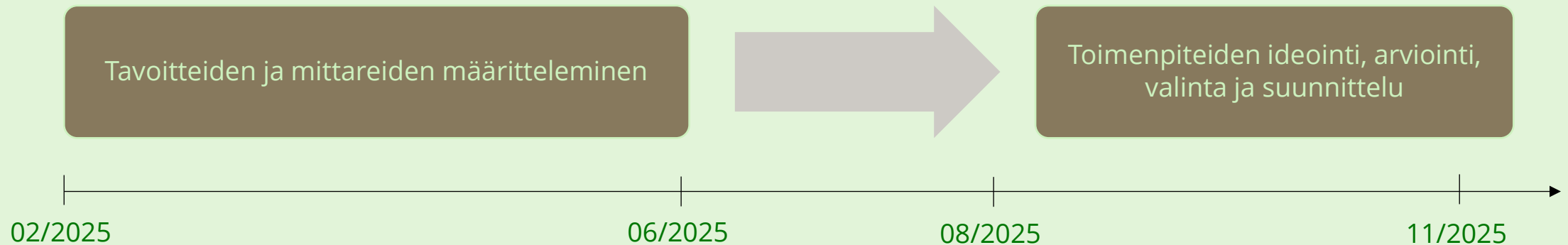
Resurssiviisas Jyväskylä

VALMISTELUN AIKATAULU

Ohjelmapäivitystä valmisteltiin kaupunkikonsernin toimijoiden kanssa kahdessa työpajapaketissa vuoden 2025 aikana. Tavoitteena oli aikaisempaa rajatumpi ja vaikuttavampi kokonaisuus. Sisällössä kiinnitettiin myös erityistä huomioita selkeyteen ja ymmärrettävyyteen.

Työskentely aloitettiin keväällä tavoitteiden ja niiden seurantaan tarkoitettujen mittareiden määrittelyllä. Määrittelyssä huomioitiin edellisen ohjelman sisällöt ja mahdolliset uudet avaukset. Uusien tavoitteiden määrittelyn tukena tarkasteltiin myös muiden suurimpien kaupunkien vastaavien ohjelmien kirjauksia. Syksyllä työskentelyä jatkettiin tavoitteita edistävien toimenpiteiden ideoinnilla, arvioinnilla, valinnalla ja tarkemmalla suunnittelulla.

Työpajoja järjestettiin yhteensä 120. Asioita käytiin läpi keskustellen ja kriittisesti tarkastellen toimijoiden esihenkilöiden ja asiantuntijoiden kanssa. Työpajojen valmistelusta ja toteutuksesta sekä ohjelman valmistelun koordinoinnista vastasi kaupungin resurssiviisaustiimi.

OHJELMAN SISÄLTÖ JA RAJAUKSET

Mitä ohjelma sisältää?

Ohjelmaan on koottu kaupunkikonsernin merkittävimpiä tavoitteita vuodelle 2030, jotka edistävät kaupungin työtä ilmastonmuutoksen hillinnässä ja siihen sopeutumisessa, kiertotalouden vauhdittamisessa sekä luonnon monimuotoisuuden vahvistamisessa. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää toiminnassa konkreettisia muutoksia.

Muutos saadaan aikaan toimenpiteillä, jotka on valittu ohjelmaan vaikuttavuuden ja toteuttamiskelpoisuuden perusteella. Valinnassa painottuivat toimenpiteet, joilla arvioitiin olevan mahdollisimman paljon vaikutusta tavoitteen saavuttamiseen sekä mahdollisimman hyvät edellytykset toteutua nykyisen valtuustokauden aikana käytettävissä olevilla resursseilla.

Mitä ohjelma ei sisällä?

Ohjelman ei ole tarkoitus esitellä kaikkea kaupungin tekemää työtä resurssiviisauden eteen. Ohjelmaan ei ole sisällytetty asioita, joissa ei ole tunnistettu merkittäviä kehittämisen mahdollisuuksia ja joita toteutetaan jo osana muuta toimintaa. Toimenpiteet, joilla ei ole arvioitu olevan vaikuttavuutta tai realistisia mahdollisuuksia toteuttamiseen, on myös rajattu pois ohjelmasta. Ohjelmassa ei myöskään ole asioita, joiden edistämiseen kaupunkikonsernin toimijoilla ei ole vaikutusmahdollisuuksia.

Kaupunkikonserni käsittää tässä yhteydessä seuraavat toimialat, liikelaitokset ja kaupungin tytäryhtiöt:

- Kaupunkirakennepalvelut
- Sivistyspalvelut
- Elinkeino- ja työllisyyspalvelut
- Jyväskylän Tilapalvelu -liikelaitos
- Alva-yhtiöt Oy
- Jyväskylän Seudun Puhdistamo Oy
- Jyväskylän Vuokra-asunnot Oy
- Mustankorkea Oy

TAVOITTEIDEN JA MITTAREIDEN MÄÄRITTELY

Tavoitteet 2030

Tavoitteiden määrittelyssä oli tärkeintä tunnistaa, että tavoite edistää kaupungin työtä ilmastonmuutoksen hillinnässä ja siihen sopeutumisessa, kiertotalouden vauhdittamisessa tai luonnon monimuotoisuuden vahvistamisessa.

Tavoitteen oli oltava kaupunkikonsernin toimijan näkökulmasta merkittävä ja sen saavuttamisen oli edellytettävä toimijalta muutosta toiminnassaan. Lisäksi suosituksena oli, että tavoitteen kuvaama ja toiminnassa haettu muutos on mitattavissa.

Mittarit

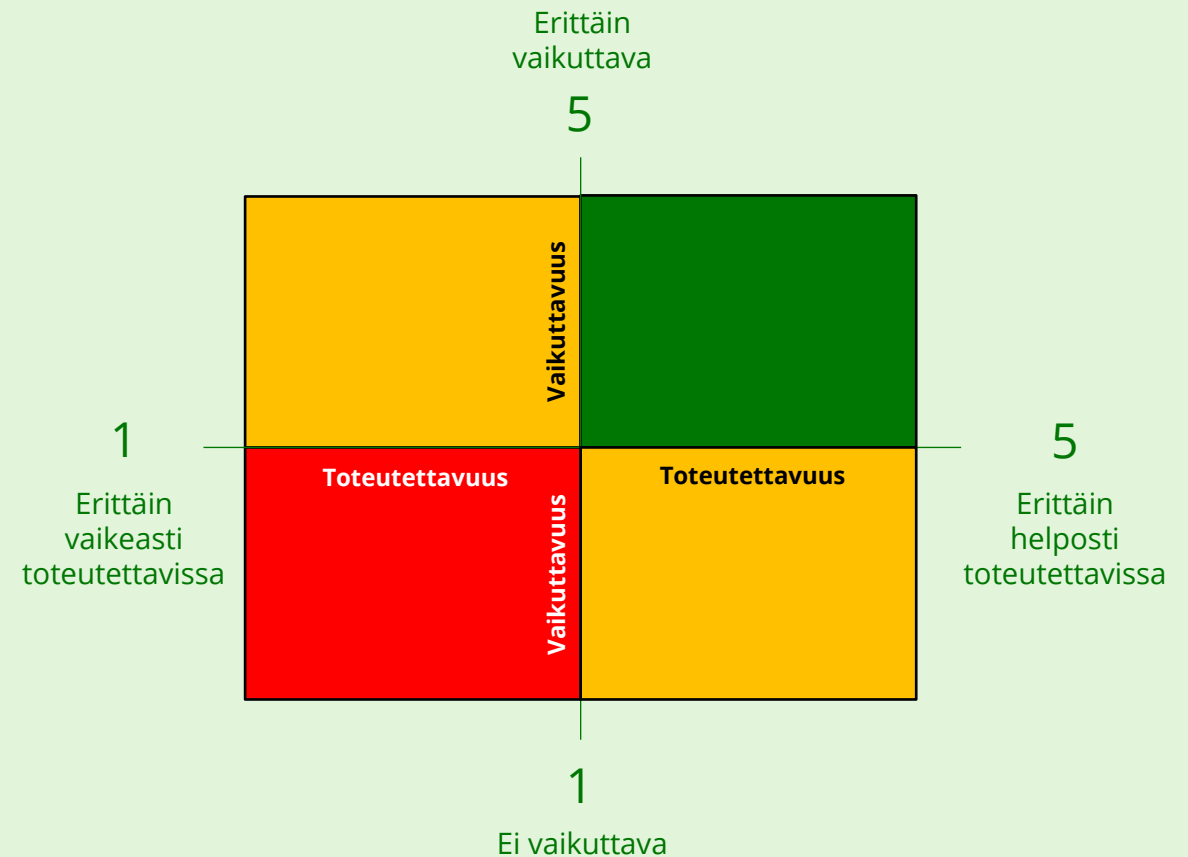
Mittarit määriteltiin tavoitteiden seuraamisen tueksi. Mittarin tietojen tuli olla päivitettävissä vähintään kerran vuodessa, jotta tiedetään miten tavoitteen saavuttaminen edistyy. Suosituksena oli, että mittari tuottaa numeerista tietoa seurannan helpottamiseksi.

TOIMENPITEIDEN MÄÄRITTELY

Toimenpiteiden suunnittelu aloitettiin tavoitekohtaisella ideoinnilla, jossa tuotettiin eri tasoisia ideoita tavoitteen edistämiseksi. Ideoita arvioitiin niiden vaikuttavuuden perusteella suhteessa tavoitteen saavuttamiseen. Lisäksi arvioitiin ideoiden toteuttamiskelpoisuutta kuluvan valtuustokauden aikana käytettävissä olevilla resursseilla. Molemmissa arvioinneissa asteikkona oli 1–5, jossa suuri luku kuvasi joko suurta vaikuttavuutta tai hyvää toteuttamiskelpoisuutta.

Arvioinnin perusteella tuotettiin nelikenttä-analyysi, jossa vaikuttavuutta kuvattiin vaaka-akselilla ja toteuttamiskelpoisuutta pystyakselilla. Ohjelmaan valittiin toimenpiteet, joiden kohdalla sekä vaikuttavuus että toteuttamiskelpoisuus olivat mahdollisimman hyvät. Toimenpiteiden toteuttamiselle laadittiin aikataulu ja toteuttamiseen tarvittavia resursseja arvioitiin tarkemmin.

2. OHJELMAN TOTEUTUS JA SEURANTA

Resurssiviisas Jyväskylä

TOIMENPITEIDEN AIKATAULU JA RESURSSIT

Aikataulu

Ohjelman toimenpiteet toteutetaan meneillään olevan valtuustokauden 2025–2029 aikana. Toimenpiteiden aikataulua arvioitiin alustavasti ohjelman valmistelun yhteydessä, mutta aikataulut voivat tarkentua toteuttamisen aikana.

Resurssit

Ohjelman toimenpiteiden toteuttaminen vaatii kaupunkikonsernin toimijoilta resursseja. Resurssien tarvetta arvioitiin alustavasti ohjelman valmistelun yhteydessä. Toimenpiteet voivat olla toteutettavissa joko omana työnä tai vaatia toteutuakseen esimerkiksi palveluiden ostoa.

Toimenpiteitä voidaan toteuttaa kunkin toimijan budjettirahoituksella, ulkopuolisella hankerahoituksella tai näiden yhdistelmällä. Budjettirahoituksen resurssit varmistetaan vuosittain toiminnan ja talouden suunnittelussa sekä vahvistetaan talousarviossa. Hankerahoitus edellyttää rahoituksen hakemista ja sen myöntämistä. Rahoituslähteitä voivat olla alueelliset, kansalliset tai EU-tason rahoitusinstrumentit.

Paremmat lainaehdot vihreällä rahoituksella

Resurssiviisauden edistäminen on taloudellisesti järkevää, sillä vihreää rahoitusta on mahdollista saada perinteisiä lainoja paremmilla ehdoilla. Kaupungit voivat hakea vihreää rahoitusta investointeihin, joissa syntyy selkeitä ja mitattavia ilmasto- ja ympäristöhyötyjä.

Vihreän rahoituksen investoinneille myönnetään alennus lainan marginaaliin. Mitä paremmin vihreän rahoituksen kriteerit on investoinnissa huomioitu, sitä edullisemman lainan voi saada. Investoinnit voivat liittyä esimerkiksi rakentamiseen, uusiutuvaan energiaan tai vesi- ja jätevesihuoltoon.

TOIMENPITEIDEN KUSTANNUKSET

Toimenpiteiden toteuttamisen edellyttämiä taloudellisia resursseja arvioitiin ohjelman valmistelun yhteydessä tarkemmin erottelemalla ennakoitua kustannukset suuruusluokittain investointi- ja käyttötaloustalouksien.

Toimenpiteen toteuttaminen voi vaatia investointia, joka tuottaa pidemmällä aikajänteellä taloudellista hyötyä. Toimenpide voidaan toteuttaa myös kaupunkikonsernin toimijoiden käyttötaloudesta, joka kytkeytyy päivittäisen toiminnan rahoittamiseen.

Kustannusten suuruusluokkaa kuvataan ohjelmassa kolmiportaisella asteikolla:

- **Investointikustannukset** sisältävät yksinomaan arvion kokonaisinvestointimenoista.
- **Käyttötaloustalokustannusten** kustannusarvioon sisältyy toimenpiteiden toteuttamiseen vaadittavien aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden sekä palvelujen ostot. Kustannusarvio kattaa yhteenlasketut kustannukset kaikilta toimenpiteen toteutusvuosilta. Poikkeuksena ovat hankkeiden kustannukset, joissa arvio koskee yksinomaan kaupungin rahoittamaa osuutta hankkeen kokonaiskustannuksista.

Kustannusarvioihin on sisällytetty toimenpiteiden kokonaiskustannukset mahdollisimman kattavasti. Yksinomaan resurssiviisauden edistämisestä johtuvaa lisäyksellistä kustannusta ei ole voitu arvioida, koska osalla toimenpiteitä tavoitellaan myös muita hyötyjä. Osan toimenpiteistä kustannuksia ei ole voitu arvioida, mikä ilmoitetaan toimenpiteiden kustannusarvion yhteydessä erikseen.

Investointikustannukset

- ○ ○ Pieni, alle 0,5 miljoonaa €
- ● ○ Kohtalainen, alle 5 miljoonaa €
- ● ● Suuri, yli 5 miljoonaa €

Käyttötaloustilaukset

☐ ☐ ☐	Pieni, alle 50 000 €, tai toteutetaan omana työnä
☒ ☒ ☐	Kohtalainen, alle 150 000 €
☒ ☒ ☒	Suuri, yli 150 000 €

OHJELMAN SEURANTA JA PÄIVITYS

Seuranta

Ohjelma pidetään ajan tasalla säännöllisellä seurannalla. Tavoitteiden seurannan tueksi määriteltyjen mittareiden tiedot päivitetään vuosittain. Toimenpiteitä seurataan niiden etenemistä kuvaavalla tilalla: "ei aloitettu", "toteutuksessa" ja "valmis". Toimenpiteiden etenemistiedot päivitetään puolivuositain. Ohjelman tavoitteet, mittarit ja toimenpiteet ovat nähtävillä Ympäristövahdin verkkosivuilla, johon seurannan tiedot päivittyvät.

Toimenpiteiden etenemistä seurataan kaupungin toiminnan ja talouden suunnittelun yhteydessä puolivuositain. Tavoitteiden edistymistä arvioidaan seurantatietojen perusteella kerran vuodessa. Seuranta- ja arviointitiedot raportoidaan sisäisesti kaupungin resurssiviisausryhmälle ja julkisesti kaupungin tilinpäätöksessä.

Päivitys

Ohjelman vaikuttavuus ja ajantasaisuus varmistetaan valtuustokauden aikana tarpeenmukaisella sisällön päivittämisellä. Tavoitteiden ja toimenpiteiden seuranta voi edellyttää ohjelmaan uusien toimenpiteiden lisäämistä, jotta tavoitteet saavutetaan vuoteen 2030 mennessä. Lisäksi toimintaympäristön muutokset voivat aiheuttaa tarpeen lisätä ohjelmaan uusia tavoitteita ja toimenpiteitä.

Uusien tavoitteiden ja toimenpiteiden lisääminen ohjelmaan on mahdollista tehdä osana kaupungin vuosittaista toiminnan ja talouden suunnittelua. Päivitetty sisältö hyväksytään talousarvion käsittelyn yhteydessä, minkä jälkeen sisältö päivitetään Ympäristövahtiin.

Kaupunkikonsernin toimijat vastaavat tietojen seurannasta ja päivittämisestä. Resurssiviisaustiimi tukee toimijoita ohjelman toteuttamisessa.

3. TAVOITTEET JA TOIMENPITEET VUOSILLE 2025-2029

Resurssiviisas Jyväskylä

TEEMA: ILMASTONMUUTOKSEN HILLINTÄ JA SIIHEN SOPEUTUMINEN

Resurssiviisas Jyväskylä

ILMASTONMUUTOKSEN HILLINNÄN JA SIIHEN SOPEUTUMISEN VIITEKEHYS

Ilmastomuutoksen hillinnällä tavoitellaan maapallon keskilämpötilan nousun rajoittamista, jotta lämpenemisestä aiheutuvat haitat jäisivät mahdollisimman pieniksi. Ilmastomuutoksen hillintä edellyttää kasvihuonekaasupäästöjen merkittävää vähentämistä sekä hiilinielujen ylläpitoa ja vahvistamista.

Kansainvälinen viitekehys

Pariisin ilmastosopimus on maailmanlaajuinen oikeudellisesti sitova sopimus ilmastomuutoksesta. Sopimuksen osapuolet sitoutuvat kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen ja toimiin ilmastomuutokseen sopeutumiseksi. Tavoitteena on saada rajattua ilmaston lämpeneminen alle 1,5 asteen. Sopimus astui voimaan vuonna 2016 ja siinä on mukana 195 maata.

EU:n ilmastopolitiikalla ohjataan sekä alueen yhteisiä että jäsenmaiden toimia ilmastomuutoksen hillitsemiseksi ja siihen sopeutumiseksi. EU on sitoutunut vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä vähintään 55 prosenttia vuoteen 2030 mennessä vuoden 1990 tasosta. Lisäksi unionin tavoitteena on olla ensimmäinen hiilineutraali maanosa vuoteen 2050 mennessä.

Kansallinen toimeenpano

Ilmastolaissa (423/2022) asetetaan kansallisia ilmastotavoitteita. Suomen tavoitteena on olla hiilineutraali viimeistään vuonna 2035. Lisäksi lakiin on kirjattu tavoite nielujen vahvistamisesta.

Lain merkittävin ohjauskeino on ilmastopolitiinen suunnittelujärjestelmä, joka koostuu neljästä suunnitelmasta:

- pitkän aikavälin suunnitelma
- keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma (KAISU)
- maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma (MISU)
- ilmastomuutokseen sopeutumisen suunnitelma (KISS)

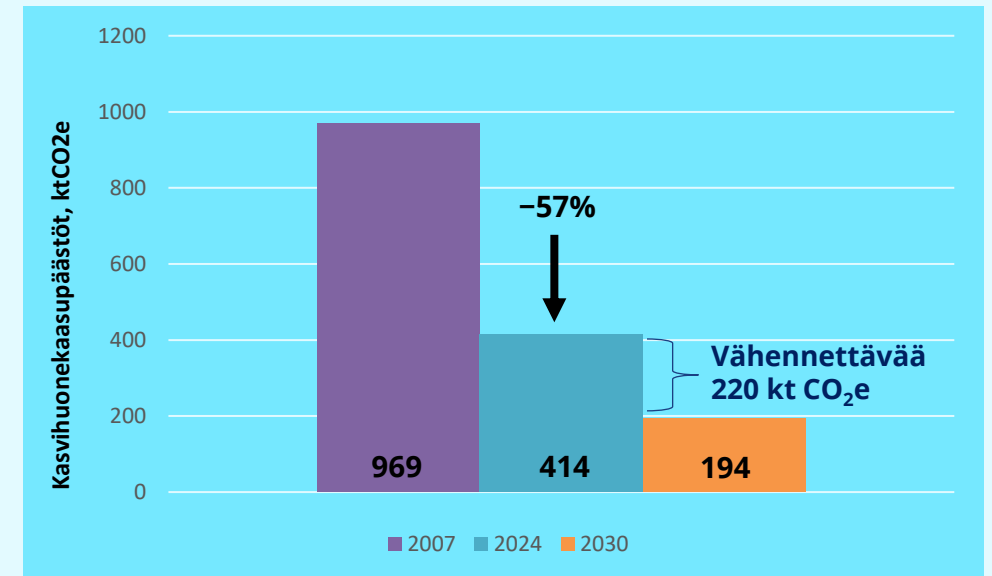

TAVOITTEENA HIILINEUTRAALIUS VUOTEEN 2030 MENNESSÄ

Jyväskylä on sitoutunut kunnianhimoiseen tavoitteeseen olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteena on vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 80 prosenttia vuoden 2007 tasosta ja sitoa jäljelle jäävät päästöt ensisijaisesti kaupungin alueella sijaitseviin hiilinieluihin. Kaupungin hiilineutraaliustavoite koskee Jyväskylän maantieteellisellä alueella syntyvien kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä.

Tavoitteen saavuttamiseksi päästöjä on tulevana vuosina edelleen merkittävästi vähennettävä. Vuoteen 2025 mennessä kaupungin alueella syntyvät kokonaispäästöt olivat vähentyneet miltei 60 prosenttia. Suurimmat päästöt Jyväskylässä syntyvät tieliikenteestä, kaukolämmöstä, sähkönkulutuksesta ja työkoneista.

Kaupungin hiilineutraaliustavoite edellyttää, että vuonna 2030 alueen hiilinielut olisivat vähintään yhtä suuria kuin kokonaispäästöt, eli -194 kilotonnia (kt) CO₂. Keski-Suomen liitto on arvioinut maakunnan kuntien hiilivarastoja ja -nieluja vuonna 2024. Jyväskylän alueellinen metsämaiden nielu oli vuonna 2018 yhteensä -26 kt CO₂ ja vuonna 2023 yhteensä -43 kt CO₂. Selvityksen mukaan metsien hakkuumäärä on suurin yksittäinen selittävä tekijä metsien hiilinielujen ja -varastojen muutosten taustalla.

Kuva: Jyväskylän kaupungin alueelliset kasvihuonekaasupäästöt vuosina 2007 ja 2024 sekä hiilineutraaliustavoitteen mukainen päästöjen taso vuonna 2030. Lähde: SYKE:n päästötietokanta.

ILMASTONMUUTOKSEN HILLINNÄN KEINOT

Kaupunkien merkittävimpiä keinoja kasvihuonekaasupäästöjen pienentämiseen ovat:

- **Energiantuotannon ja -käytön muutokset:** Erityisesti siirtyminen vähäpäästöiseen kaukolämpöön ja energian käytön vähentäminen energiatehokkuustoimin.
- **Liikenteen päästöjen vähentäminen:** Kaupunki voi toimia mahdollistajana kestävien kulkutapojen, kuten kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen, yleistymiselle niiden olosuhteita kehittämällä.
- **Yhdyskuntarakenteen kehittäminen:** Tiiviillä kaupunkirakenteella ja täydennysrakentamisella voidaan vähentää liikkumistarvetta, luoda edellytyksiä rakennuskannan energiatehokkuudelle sekä edistää hiilinielujen säilymistä.

Lisäksi kaupungit voivat hankinnoissaan ja rakennushankkeissaan suosia vähähiilisiä tuotteita, palveluita ja toteutuksia.

Resurssiviisausohjelma sisältää tavoitteita liittyen kaikkiin edellä kuvattuihin vaikutuskeinoihin.

Erityisesti ohjelman tavoitteissa painottuvat energiankäytön ja -tuotannon muutokset. Esimerkiksi fossiilisista polttoaineista luopuminen kaukolämmöntuotannossa tai ulkovalaistuksen ja kiinteistöjen energiatehokkuuden parantaminen ovat keinoja vähentää kaupungin toiminnasta syntyviä päästöjä.

Liikenteeseen ja yhdyskuntarakenteen kehittämiseen liittyvät tavoitteet taas luovat edellytyksiä asumisen ja liikkumisen päästöjen vähenemiselle. Niiden kautta kaupunki pyrkii esimerkiksi mahdollistamaan kestävän liikkumisen yhä useammalle kuntalaiselle.

Resurssiviisausohjelmaan sisältyy myös kaupungin hankintoihin ja rakennushankkeisiin liittyviä tavoitteita, jotka koskevat hiilijalanjälkeä pienentävien uusien ratkaisujen ja toimintatapojen etsimistä. Hankintojensa kautta kaupunki voi tukea vähähiilisen liiketoiminnan kehittymistä.

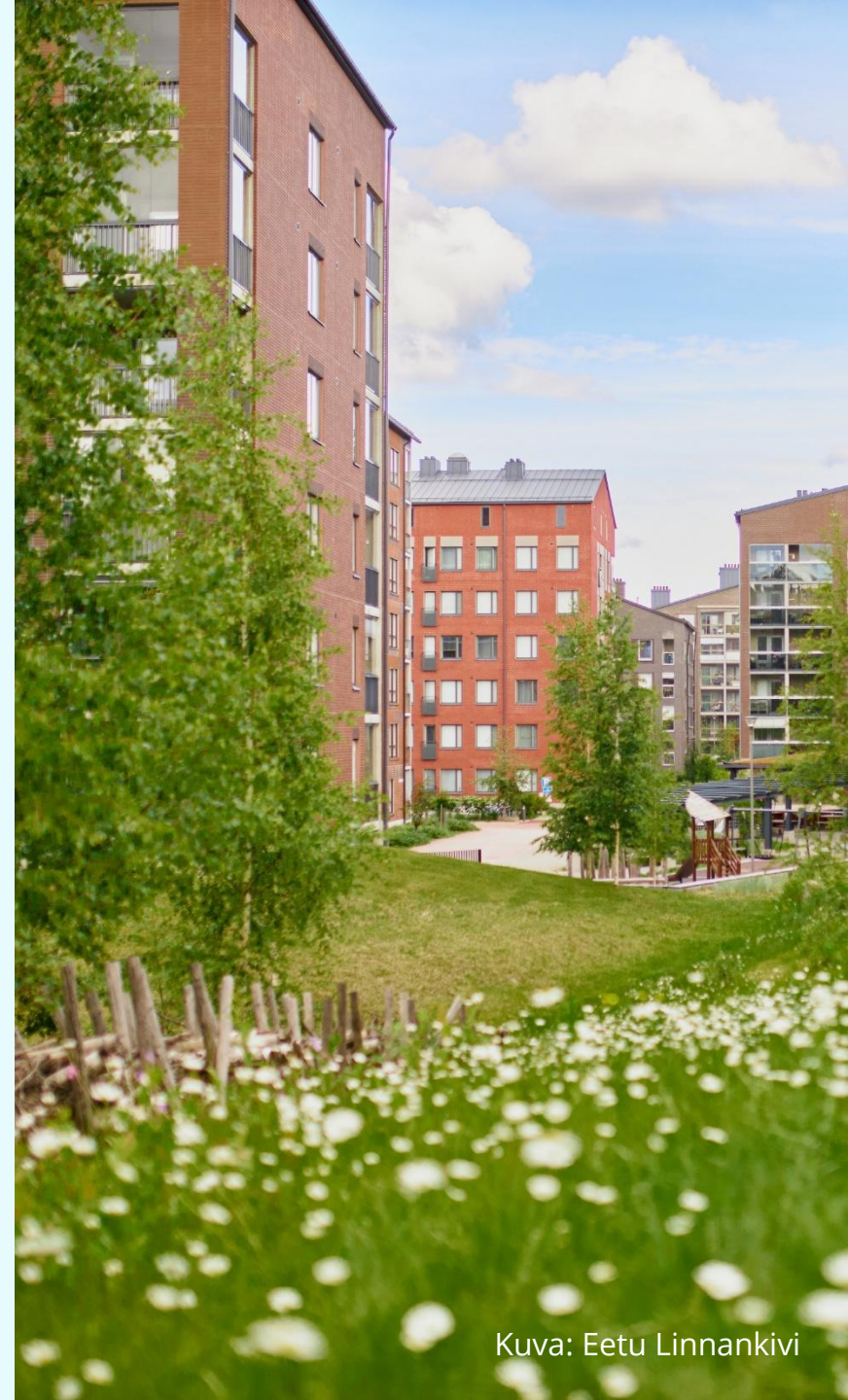
SOPEUTUMISTOIMILLA HALLITAAN RISKEJÄ

Ilmastonmuutoksesta aiheutuvat riskit liittyvät lämpötilan nousuun, sademäärien muutoksiin sekä sään ääri-ilmiöihin. Vuonna 2025 Jyväskylän kaupunki teetti Ilmatieteenlaitoksella selvityksen ilmastonmuutoksen paikallisvaikutuksista. Selvityksen mukaan Keski-Suomen alueella ja Jyväskylässä korostuvat tulevaisuudessa erityisesti sademäärien vaihtelu ja pitkät hellejaksot. Sään ääri-ilmiöiden ennustetaan lisääntyvän ja voimistuvan tulevien vuosikymmenien aikana, mikä vaikuttaa luontoon, rakennettuun ympäristöön ja ihmisten hyvinvointiin.

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen tarkoittaa toimia, joilla varaudutaan sen väistämättömiin vaikutuksiin ja ennakoidaan vaikutuksista aiheutuvia riskejä. Varautuminen parantaa turvallisuutta häiriötilanteissa ja pienentää vahingoista syntyviä kustannuksia.

Usein sopeutumistoimilla voidaan samalla edistää asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia. Esimerkiksi viheralueiden ja -rakenteiden lisääminen on merkittävä hulevesien hallinnan keino, mutta samalla ne parantavat kaupunkiympäristön viihtyisyyttä ja tarjoavat viilennystä helteillä.

Resurssiviisas Jyväskylä -ohjelmassa keskitytään erityisesti rankkasateiden ja sateisuuden lisääntymisen aiheuttamiin vaikutuksiin. Kasvavien hulevesimäärien hallintaan kehitetään ratkaisuja sekä maankäytön suunnittelussa että rakennushankkeiden käytännön toteuttamisessa.

Kuva: Eetu Linnankivi

Tavoite	Tavoitteen mittari	Toimenpide	Toteutus- aikataulu	Investointi- kustannus	Käyttötalous- kustannus	Vastuutoimija
1. Fossiilisesta öljylämmityksestä on luovuttu Jyväskylän Tilapalvelun omistamissa rakennuksissa	1.A. Jyväskylän Tilapalvelun omistamien rakennusten lukumäärä, joissa käytetään lämmitykseen fossiilista öljyä	1.1. Muuratsalon päiväkotikoulun lämmitysjärjestelmän muutos	2026	● ○ ○	–	Jyväskylän Tilapalvelu
		1.2. Oravasaaren koulun lämmitys- järjestelmän muutos	2027	● ○ ○	–	
2. Parannetaan Jyväskylän Tilapalvelun omistamien rakennusten energiatehokkuutta 6 % vuoden 2025 tasosta	2.A. Jyväskylän Tilapalvelun omistamien rakennusten energiatehokkuuden muutos vuoden 2025 tasosta	2.1. Kiinteistöautomaatio ja tekoöly- pohjainen ohjaus	2026–2029	● ● ○	● ● ○	Jyväskylän Tilapalvelu
		2.2. Tarpeenmukaiset ilmanvaihto- järjestelmien toimet ja muutokset	2026–2029	● ● ●	● ● ●	
		2.3. Led-valojen vaihdot ja valaistuksen ohjausten muutokset	2026–2029	–	● ● ○	
		2.4. Kiinteistökohtainen energiantuotanto	2027–2029	● ○ ○	–	
3. Jyväskylän Tilapalvelun rakennuttamien uusien koulujen ja päiväkotien hiilijalanjälki on enintään 16 kg CO ₂ /m ² /vuosi	3.A. Jyväskylän Tilapalvelun rakennuttamien uusien koulujen ja päiväkotien hiilijalanjälki	3.1. Savulahden liikuntapuiston päiväkodin rakentaminen hiilijalanjälkitavoitteen mukaisesti	2026	● ● ○	–	Jyväskylän Tilapalvelu
		3.2. Kauramäen päiväkotikoulun rakentaminen hiilijalanjälkitavoitteen mukaisesti	2026–2028	● ● ●	–	
		3.3. Ristonmaan päiväkodin rakentaminen hiilijalanjälkitavoitteen mukaisesti	2028–2029	● ● ●	–	
4. Jyväskylän Tilapalvelun rakennuttamien uusien soveltuvien liikunta- ja kulttuurirakennusten hiilijalanjälki on enintään 18 kg CO ₂ /m ² /vuosi	4.A. Jyväskylän Tilapalvelun rakennuttamien uusien liikunta- ja kulttuuri- rakennusten hiilijalanjälki	4.1. Savulahden jalkapallohallin rakentaminen hiilijalanjälkitavoitteen mukaisesti	2026–2027	● ● ○	–	Jyväskylän Tilapalvelu

Tavoite	Tavoitteen mittari	Toimenpide	Toteutus- aikataulu	Investointi- kustannus	Käyttötalous- kustannus	Vastuutoimija
5. Kylän Kattaus laskee ruokahävikin määrää	5.A. Kylän Kattauksen ruokahävikin määrän muutos vuoden 2026 tasosta	5.1. Henkilöstön osaamista kehitetään ruokahävikin vähentämiseksi	2026	–		Kylän Kattaus
		5.2. Ruokamäärä arvioidaan mahdollisimman tarkasti	2026–2027	–		
6. Kylän Kattaus laskee ruokalistan hiilijalan-jälkeä	6.A. Kylän Kattauksen ruokalistan hiilijalanjäljen muutos vuoden 2026 tasosta	6.1. Hiilijalanjäljen huomioiminen ruokalistasuunnittelussa	2026–2028	–	Ei voida arvioida	Kylän Kattaus
		6.2. Hiilijalanjäljen huomioiminen uusien ruokalajien suunnittelussa	2027–2029	–		
7. Olemassa olevan ja kestävään liikkumiseen tukeutuvan yhdyskuntarakenteen vahvistaminen	7.A. Kestävän liikkumisen vyöhykkeellä asuvan väestön osuus koko väestöstä	7.1. Jyväskylän yleiskaavan 2050 laadinta	2026–2027	–		Kaupunkirakenne- palvelut
		7.2. Ylä-Kauramäen asemakaavan laadinta	2026–2027	–		
	7.B. Kestävän liikkumisen vyöhykkeelle valmistuneiden asuntojen osuus kaikista valmistuneista asunnoista	7.3. Tuottajamuotoisen pientalotontti-tarjonnan lisääminen asemakaavoissa	2026–2029	–		
		7.4. Selvitys pientaloalueiden täydennys-rakentamisen potentiaalista	2028–2029	–		
8. Kaupunki-suunnittelussa tunnistetaan ja hillitään ilmastovaikutuksia	8.A. Tehdyt päästö-laskennat ja ilmasto-vaikutusten arvioinnit vaikutuksiltaan merkittävässä asema-kaavoissa	8.1. Tuotetaan tietoa päätöksenteon tueksi: ilmastomuutokseen sopeutumisen hanke	2026	–		Kaupunkirakenne- palvelut
		8.2. Ilmastovaikutusten arvioinnin työkalujen vakiinnuttaminen kaupunki-suunnittelussa	2026–2029	–		

Tavoite	Tavoitteen mittari	Toimenpide	Toteutus-aikataulu	Investointi-kustannus	Käyttötalous-kustannus	Vastuutoimija
9. Maankäytön suunnittelussa ja toteutuksessa on varauduttu lisääntyviin rankkasateisiin ja sateisuuden lisääntymiseen	–	9.1. Hippos-hankkeen työmaa-aikaisten hulevesien hallinnan toteutus	2026–2027	–		Kaupunkirakenne-palvelut
		9.2. Itäisen Seppälänkankaan työmaa-aikaisten hulevesien hallinnan suunnittelu, luvitus ja valvonta	2026–2028	–		
		9.3. Viherkertoimen pilotointi Jyväskylässä asuin- ja yritysalueella	2026–2029	–		
10. Vähennetään kaupungin omistamien pitkään rakentumattomana olleiden tonttien määrää rakentumisen edellytyksiä parantamalla	10.A. Kaupungin omistamien pitkään rakentumattomana olleiden tonttien lukumäärä	10.1. Yksittäisten tonttien hintojen tarkistukset	2026–2029	–		Kaupunkirakenne-palvelut
		10.2. Tonttien asemakaavamuutokset	2026–2029	–		
11. Kaupungin yleisten alueiden valaistuksen energiatehokkuutta parannetaan 18 % vuoden 2024 tasosta	11.A. Kaupungin yleisten alueiden valaistuksen energiankulutuksen muutos vuoden 2024 tasosta	11.1. Vaihdetaan kaikki kaasupurkaus-lamppuja käyttävät valaisimet led-valaisimiin tai -valonlähteisiin	2026–2029		–	Kaupunkirakenne-palvelut
12. Kaupungin infrarakentamisen uudishankkeissa kehitetään ratkaisuvaihtoehtoja merkittävimpien elinkaaren aikaisten CO ₂ -päästövaikutusten pienentämiseksi	–	12.1. Kehittämishanke kaupungin infrarakentamisen merkittävimpien elinkaaren aikaisten CO ₂ -päästöjen selvittämiseksi ja pienentämiseksi	2026–2029	–		Kaupunkirakenne-palvelut

Tavoite	Tavoitteen mittari	Toimenpide	Toteutus- aikataulu	Investointi- kustannus	Käyttötalous- kustannus	Vastuutoimija
13. Kaupungin jalankulun ja pyöräilyn liikkumis- edellytysten varmistaminen	13.A. Kaupungin alueen kävelyn ja pyöräilyn kulkutapa- osuus	13.1. Pyöräväylien selkeyttäminen ja pienimuotoiset parantamistoimet	2026–2029	● ● ○	–	Kaupunkirakenne- palvelut
		13.2. Talvihoidon toimenpiteiden kohdistaminen tilannekohtaisten tarpeiden mukaan	2026–2029	–	● ● ○	
		13.3. Keskustan pyöräpysäköinnin kehittäminen	2026–2029	● ○ ○	● ○ ○	
14. Joukkoliikenteen matkamäärät kaksin- kertaistetaan vuoden 2019 tasosta	14.A. Joukkoliikenteen matkamäärät	14.1. Markkinointi- ja viestintästrategian laatiminen ja toteuttaminen	2026–2029	–	● ○ ○	Kaupunkirakenne- palvelut
		14.2. Tapahtuma- ja ryhmälippuyhteistyön laajentaminen	2026–2029	–	● ○ ○	
		14.3. Työpaikkayhteistyö joukkoliikenteen käytön edistämiseksi	2026–2029	–	● ○ ○	
15. Kaupungin ulkoilureittien valaistuksen energia- tehokkuutta parannetaan 60 % vuoden 2024 tasosta	15.A. Kaupungin ulkoilureittien valaistuksen energian- kulutuksen muutos vuoden 2024 tasosta	15.1. Vaihdetaan kuntoratojen kaasupurkauslamppuja käyttävät valaisimet led-valaisimiin	2026–2029	● ○ ○	–	Sivistyspalvelut
16. Elinkeinopalvelut auttaa kolmen uuden liiketoiminta- mallin kehittämisessä, jotka hyödyntävät hajautettua ja uusiutuviin energialähteisiin perustuvaa energian- tuotantoa	16.A. Uusien liiketoimintamallien lukumäärä	16.1. Vedyn tuotantoon, logistiikkaan ja varastointiin liittyvien pilottikohteiden tunnistaminen ja pilottien käynnistäminen	2026–2027	–	● ● ○	Elinkeino- ja työllisyyspalvelut

Tavoite	Tavoitteen mittari	Toimenpide	Toteutus- aikataulu	Investointi- kustannus	Käyttötalous- kustannus	Vastuutoimija
17. Visit Jyväskylä Region tukee yritysten kehittymistä vastuullisen matkailun toimijoina	17.A. Sustainable Travel Finland -merkin saaneiden matkailutoimijoiden lukumäärä	17.1. Kannustetaan ja valmennetaan yrityksiä tuottamaan vastuullisia matkailutuotteita ja -palveluita	2026–2029	–		Elinkeino- ja työllisyyspalvelut
18. Hiilineutraali Alva 2030	18.A. Alvan hiilijalanjälki 18.B. Uusiutuvien energia- lähteiden osuus Alvan energiantuotannosta	18.1. Energiatuotannon moni- puolistaminen: lämpöpumppulaitoksen, kaukolämpöakun ja sähkökattiloiden käyttöönotto	2026		–	Alva-yhtiöt Oy
		18.2. Toteutetaan energiaoptimointi Jyväskylän Tilapalvelun kiinteistökantaan	2026–2028		–	
		18.3. Toteutetaan energiaoptimointi Jyväskylän Vuokra-asunnot Oy:n kiinteistökantaan	2026–2028		–	
		18.4. Luovutaan fossiilisista polttoaineista energiantuotannossa	2026–2029		–	
		18.5. Lämmöntuotannon skenaariot vuoden 2030 jälkeen	2026–2029		–	
19. Parannetaan Alvan energiatehokkuutta	19.1. Alvan kokonais- energiankulutus	19.1. Energiatehokkuusmittareiden ja tavoitetason määrittely toiminnoittain	2026	–		Alva-yhtiöt Oy
		19.2. Energiakatselmuksien toteuttaminen yhtiössä	2026–2029	–		
		19.3. Toteutetaan teknis-taloudellisesti järkevimmat toimenpiteet energia- katselmusten pohjalta	2026–2029	Ei voida arvioida	Ei voida arvioida	

Tavoite	Tavoitteen mittari	Toimenpide	Toteutus- aikataulu	Investointi- kustannus	Käyttötalous- kustannus	Vastuutoimija
20. Fossiilisesta öljylämmityksestä on luovuttu pää- lämmitysmuotona Jyväskylän Vuokra- asunnot Oy:n omistamissa asuin- rakennuksissa	20.A. Jyväskylän Vuokra- asunnot Oy:n omistamien, päälämmitysmuotonaan öljylämmitystä käyttävien kiinteistökohteiden lukumäärä	20.1. Korpilahden Ahdintien–Oikopolun rivitalojen lämmitysjärjestelmän muutos	2027–2028	● ○ ○	–	Jyväskylän Vuokra- asunnot Oy
		20.2. Palokan Alvajärventien rivitalojen lämmitysjärjestelmän muutos	2027–2028	● ○ ○	–	
21. Parannetaan Jyväskylän Vuokra- asunnot Oy:n omistaman asuinrakennuskannan energiatehokkuutta 6 % vuoden 2024 tasosta	21.A. Jyväskylän Vuokra- asunnot Oy:n omistaman asuinrakennuskannan energiatehokkuuden muutos vuoden 2024 tasosta	21.1. Kehitetään vuokra-asuntokiinteistö- kanta energiatehokkaammaksi	2026–2029	–	○ ○ ○	Jyväskylän Vuokra- asunnot Oy
		21.2. Pitkän tähtäimen mukaiset korjaus- toimenpiteet, joilla on vaikutusta vuokra- asuntokiinteistöjen energiatehokkuuteen	2026–2029	–	○ ○ ○	
		21.3. Muut vuokra-asuntokiinteistöjen energiatehokkuustoimenpiteet	2026–2029	–	○ ○ ○	
22. Nenäinniemen jätevedenpuhdistamon sähköenergian oma- varaisuus on 50 %	22.A. Nenäinniemen jätevedenpuhdistamon oman energiantuotannon osuus käytetystä sähköenergiasta	22.1. Jätevedenpuhdistamon energia- tehokkuuden parantaminen: JSP Energia+ -hanke	2026–2027	● ● ○	–	Jyväskylän Seudun Puhdistamo Oy
23. Mustankorkea Oy:n ja sen sopimus- kumppaneiden ajoneuvot ovat 100-prosenttisesti vähäpäästöisiä	23.A. Mustankorkea Oy:n ja sen sopimus- kumppaneiden vähäpäästöisten ajoneuvojen osuus	23.1. Omiin ajoneuvoihin ja työkoneisiin uusiutuva polttoaine	2026	–	○ ○ ○	Mustankorkea Oy
		23.2. Etulastaus-alueurakkaan uusiutuva polttoaine	2028	–	○ ○ ○	
		23.3. Tammervoimalle toimitettaviin jätekuljetuksiin uusiutuva polttoaine	2028	–	○ ○ ○	

TEEMA: KIERTOTALOUDEN VAUHDITTAMINEN

Resurssiviisas Jyväskylä

KIERTOTALOUDESSA MATERIAALIT SÄILYVÄT KÄYTÖSSÄ

Kiertotalous on talousmalli, joka auttaa hillitsemään ilmastonmuutosta, luontokatoa ja luonnonvarojen ylikulutusta. Kiertotaloudessa tuotteet ja materiaalit pysyvät mahdollisimman tehokkaassa käytössä mahdollisimman pitkään. Käytöstä poistetut tuotteet ja materiaalit kiertävät uusiksi tuotteiksi ja materiaaleiksi, ja jätteen synty pyritään minimoimaan.

EU:n keskeinen kiertotalouskehys on kiertotalouden toiminta-suunnitelma, jonka tavoitteena on ohjata taloutta kohti hiilineutraalia ja luonnonvaroja säästävää mallia. Suunnitelma painottuu kestävien tuotteiden elinkaareen – suunnitteluun, käyttöön, korjattavuuteen ja kierrätettävyyteen. Lisäksi valmisteilla on kiertotalousasetus, jonka tavoitteena on luoda edellytykset kierrätettyjen raaka-aineiden laajamittaiselle hyödyntämiselle sekä kriittisten materiaalien talteenotolle.

Suomi toteuttaa suunnitelmaa kansallisella lainsäädännöllä ja kierto-talouden strategisella ohjelmalla. Ohjelmaan sisältyy kiertotalouden Green Deal, joka on valtion sekä kuntien, maakuntien, yritysten ja järjestöjen välinen vapaaehtoinen strateginen sitoumus.

Kuva: Mustankorkea Oy

KIERTOTALOUTTA VAUHDITETAAN MONIN KEINON

Kuva: Anne Ruotanen, Family Creatives Oy

Kaupungit voivat vauhdittaa kiertotaloutta esimerkiksi kaupunkisuunnittelun, rakentamisen, jäte- ja energihuollon kautta sekä tukemalla yrityksiä ja asukkaita siirtymisessä kestävämpiin toimintatapoihin. Jyväskylä on tunnettu pitkäjänteisestä työstään ja edelläkävijyydestään kiertotaloudessa, etenkin jätehuollon kehittämisessä.

Resurssiviisausohjelman kiertotaloustyön ydinosa-alueita ovat kaupungin maamassojen hallinta, yritysten kiertotaloustoiminnan kehittäminen ja tukeminen sekä olemassa olevan rakennuskannan arvon säilymisen ja korjaamisen edesauttaminen.

Asukkaiden kestävää arkea edistetään esimerkiksi kirjasto- ja palveluiden jakamistaloutta vahvistamalla. Lisäksi jatketaan jätehuollon kehittämistä erityisesti kaupungin tarjoamissa vuokra-asunto-kohteissa.

Tavoite	Tavoitteen mittari	Toimenpide	Toteutus-aikataulu	Investointi-kustannus	Käyttötalous-kustannus	Vastuutoimija
24. Kaupunki-suunnittelussa edistetään olemassa olevan rakennetun ympäristön arvon säilymistä ja kannustetaan korjaamiseen	–	24.1. Etsitään uusia keinoja rakennusten uudelleenkäytön edistämiseksi	2026–2029	–		Kaupunkirakenne-palvelut
		24.2. Laaditaan suojelevia asemakaavoja ja kulttuurihistoriallisia selvityksiä	2026–2029	–		
		24.3. Edistetään kaupungin omistuksesta poistuvien kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten säilymistä	2026–2029	–		
25. Kaupungilla on käytössä massa-koordinaation toiminta-malli, joka ohjaa tehokkaasti maa- ja kiviaineisten sekä uusiomateriaalien hyödyntämistä	–	25.1. Laaditaan kokonaiskuva Jyväskylän kaupungin maamassojen hallinnasta	2026–2027	–		Kaupunkirakenne-palvelut
		25.2. Parannetaan massojenhallintaa suunnittelun ja toteutuksen eri tasoilla	2026–2029	–	Ei voida arvioida	
		25.3. Hyödynnetään kaupungin kiinteistöistä syntyvää betoni- ja tiilimurskaa kaupungin infrarakentamisessa	2026–2029	–		
26. Kirjastopalvelut kehittää jakamistalouden palvelukokonaisuutta tavoitteellisesti	26.A. Esinelainausten lukumäärä	26.1. Kirjastojen esinelainaustoiminnan kehittäminen	2026–2029			Sivistyspalvelut
		26.2. Kirjastossa käytettävän laitekannan laajentaminen	2027–2028			
	26.B. Lainattavan esinekokoelman laajuus	26.3. Älyhyllyjen ja -kaappien hyödyntäminen kirjastoaineiston lainaustoiminnassa	2028–2029			
27. Elinkeinopalvelut toimii aktiivisena kumppanina innovatiivisen bio- ja kiertotalouteen keskittyvän tutkimus-, kehitys- ja innovaatio-ympäristön kehittämisessä	27.A. Kaupallistamis-polulle saatetut uudet biopohjaiset tuotteet	27.1. Biopohjaisten materiaaliratkaisujen kehittämisen ja käyttöönoton vauhdittaminen	2026–2028	–		Elinkeino- ja työllisyyspalvelut
	27.B. Kiertotalouteen syntyneet liiketoiminta-mallit	27.2. Kiertotalouden toimenpiteiden kiihdyttäminen Jyväskylässä	2026–2028	–		

Tavoite	Tavoitteen mittari	Toimenpide	Toteutus- aikataulu	Investointi- kustannus	Käyttötalous- kustannus	Vastuutoimija
28. Alvan jätteiden kierrätysaste on 90 %	28.A. Alvan jätteiden kierrätysaste	28.1. Henkilöstön ja kumppaneiden koulutus sekä sopimuskäytänteiden muuttaminen	2026–2027	–		Alva-yhtiöt Oy
		28.2. Hankinnoissa huomioidaan kierrätettävyys	2026–2028	–		
		28.3. Kehitetään ennakoivasti jätejakeiden erilliskeräystä ja kierrätystä	2026–2029	–		
29. Alvalla on uutta liiketoimintaa kierto- taloudessa	–	29.1. Yhteisyritys Zero Mine Solutions Oy selvittää esikaupallisen SER-talteenotto- laitoksen teknis-taloudellisen toteutus- mahdollisuuden	2026–2027		–	Alva-yhtiöt Oy
30. Jyväskylän Vuokra- asunnot Oy:n omistamissa rakennuksissa tuotetun kotitalousjätteen kierrätysaste on 42 %	30.A. Jyväskylän Vuokra- asunnot Oy:n omistamissa rakennuksissa tuotetun kotitalousjätteen kierrätysaste	30.1. Kokonaisvaltaisen jätehuoltopalvelun hankinta	2026–2027	–		Jyväskylän Vuokra- asunnot Oy
		30.2. Vuokra-asuntokiinteistöjen muovinkierrätyksen parantaminen	2026–2029	–		
		30.3. Jätteiden kierrätysmahdollisuuksien parantaminen vuokra-asunnoissa	2026–2029	–		
31. Jyväskylän alueen kotitalousjätteen kierrätysaste on 65 %	31.A. Jyväskylän seudun kotitalousjätteen kierrätysaste	31.1. Valmistaudutaan sekajätteen esikäsittelyyn	2027–2029	–	Ei voida arvioida	Mustankorkea Oy

TEEMA: LUONNON MONIMUOTOISUUDEN VAHVISTAMINEN

Resurssiviisas Jyväskylä

LUONNON MONIMUOTOISUUS ON UHATTUNA MAAILMANLAAJUISESTI

Luonnon monimuotoisuus heikkenee maailmanlaajuisesti hälyttävää vauhtia. Luontokato johtuu ihmisen toiminnasta – ennen kaikkea maankäytön muutoksista, ilmastonmuutoksesta, vieraslajeista sekä luonnonvarojen ylikulutuksesta. Kiihtyvän luontokadon vaikutukset näkyvät myös Suomessa, jossa lähes puolet luontotyypeistä ja joka yhdeksäs laji ovat uhanalaisia.

Kansainväliset sopimukset kuten YK:n biodiversiteettisopimus ja EU:n biodiversiteettistrategia asettavat kunnianhimoisia tavoitteita luonnon monimuotoisuuden suojelemiseksi ja ennallistamiseksi. Suomi on sitoutunut kansainvälisiin luontokadon pysäyttämiseen tähtääviin tavoitteisiin, mikä edellyttää, että 30 % maa- ja merialueista on suojeltu vuoteen 2030 mennessä. Lisäksi valmistelussa on kansallinen ennallistamissuunnitelma EU:n ennallistamisasetuksen toteuttamiseksi.

Kuntien monimuotoisuustyö on tärkeää, sillä kunnat ovat merkittäviä maanomistajia, ja luonnon monimuotoisuuden edistäminen tapahtuu aina paikallisella tasolla.

Jyväskylän kaupunki sitoutuu lisäämään suojelualueita kansainvälisten tavoitteiden tasolle ja ennallistamaan luontoarvoiltaan heikentyneitä luontotyppejä. Keinot tavoitteiden toteuttamiseen määritellään metsä- ja luonnon-suojeluohjelman päivitystyössä ja kaupunkiluontosuunnitelmassa.

Kuva: Mika Nuorva

JYVÄSKYLÄ ON SITOUTUNUT LUONTOKADON PYSÄYTTÄMISEEN

Kuva: Mika Nuorva

Suomen kymmenen suurinta kaupunkia, mukaan lukien Jyväskylä, ovat syksyllä 2024 julkaistulla yhteisellä julkilausumalla sitoutuneet luontokadon pysäyttämiseen vuoteen 2030 mennessä. Julkilausuman allekirjoittaneet kaupungit sitoutuvat muun muassa kehittämään kaupunkien siniviherrakennetta, huomioimaan luontovaikutukset maankäytössä ja sen suunnittelussa sekä pilotoimaan uusia monimuotoisuutta vahvistavia toimintamalleja, kuten ekologista kompensatiota.

Resurssiviisautohjelmassa asetetuilla tavoitteilla monimuotoisuutta vaalitaan niin kaupungin viheralueilla, metsissä, soilla kuin vesistöissä.

Monimuotoisuuden säilyminen ja vahvistaminen otetaan huomioon alueiden suunnittelusta niiden kunnossapitoon ja hoitoon. Kattavan suojelualueverkoston luominen sekä kunnostus- ja ennallistamistoimenpiteet tukevat kansainvälistä tavoitetta luontokadon pysäyttämiseksi. Lisäksi kaupungin toiminnasta paikallisesti ja globaalisti aiheutuvien luontohaittojen minimointiin kehitetään uusia toimintatapoja.

Tavoite	Tavoitteen mittari	Toimenpide	Toteutus-aikataulu	Investointi-kustannus	Käyttötalous-kustannus	Vastuutoimija
32. Kaupunki-suunnittelussa tunnistetaan, turvataan ja kehitetään kaupunkiluonnon monimuotoisuutta	–	32.1. Heikkilän asemakaavan ekologisen kompensaation pilotti	2026–2027	–		Kaupunkirakennepalvelut
		32.2. Pienvesiselvitykset painopisteenä lähdeympäristöt	2026–2028	–		
		32.3. Toteutumattomien asemakaavojen tarkastelu luontoarvojen näkökulmasta	2027	–		
33. Kaupunkiluonnon monimuotoisuutta on lisätty kaupungin omistamilla viheralueilla	33.A. Niittyjen osuus kaupungin hoidetuista nurmialueista	33.1. Monimuotoisuuden toteutumista tavoitellaan ja tuetaan viherkohteiden suunnittelussa ja toteutuksessa	2026–2029		–	Kaupunkirakennepalvelut
	33.B. Kaupunkipuiden puulajiosuudet	33.2. Kunnossapidossa käytetään luonnon monimuotoisuutta lisääviä työmuotoja	2026–2029	–		
	33.C. Monimuotoisuutta tukevien toteutusten määrän kasvu viherkohteissa	33.3. Kaupunkikeskustan viheralueita lisätään lieventämään ilmastomuutoksen aiheuttamaa kuumenemista yhteistyössä muiden maanomistajien kanssa	2026–2029	Ei voida arvioida	Ei voida arvioida	
34. Kaupungin metsiä hoidetaan monipuolisesti tavoitteena monimuotoiset, ilmastomuutosta hillitsevät ja siihen sopeutuvat metsät	34.A. Kaupungin omistamien metsien puulajiosuudet	34.1. Kaupungilla on käytössä monipuoliset metsänhoitomenetelmät ja hoitoa toteutetaan oikea-aikaisesti	2026–2029	–	Ei voida arvioida	Kaupunkirakennepalvelut
	34.B. Kaupungin omistamien metsien kehitysluokkajakauma	34.2. Harvennus- ja raivaustoimenpiteissä säästetään monipuolisesti vaihtelevaa puulajistoa ja uudistamisvaiheessa käytetään mahdollisuuksien mukaan sekaviljelyä	2026–2029	–	Ei voida arvioida	
	34.C. Kaupungin omistamien metsien hakkuutavat 34.D. Kaupungin omistamien metsien hiilinielu 34.E. Kaupungin omistamien metsien hiilivarasto	34.3. Monimuotoisia metsän rakennepiirteitä lisätään lahopuuta ja riistatiheiköitä jättämällä sekä tekopökkeloitä tekemällä	2026–2029	–	Ei voida arvioida	

Tavoite	Tavoitteen mittari	Toimenpide	Toteutus- aikataulu	Investointi- kustannus	Käyttötalous- kustannus	Vastuutoimija
35. Kattava ja kytkeytynyt suojelualueverkosto tukee luontokadon pysäyttämistä	35.A. Luonnonsuojelulailla ja kaavojen aluevarauksilla suojeltujen kohteiden pinta-alan osuus kaupungin omistamasta maapinta-alasta	35.1. Tikkakosken Länsirannan SL-alueiden rauhoitus	2026	–		Kaupunkirakennepalvelut
		35.2. Etelä-Keljon SL-alueiden rauhoitus	2026	–		
		35.3. Toteuttamissuunnitelma nykyisen yleiskaavan SL-alueiden rauhoittamiseksi	2027	–		
		35.4. Valitaan tiukasti suojeltavat alueet	2026–2029	–		
		35.5. Valitaan ehdotettavat monimuotoisuutta tukevat alueet (OECM) ja määritellään niille ylläpitotavat	2028–2029	–		
36. Soiden, metsien ja pienvesien luontoarvoja on palautettu ennallistamalla	36.A. Ennallistettujen soiden ja metsien pinta-ala kaupungin omistamilla alueilla	36.1. Taka-Keljon Soidensuon ennallistaminen	2026	–		Kaupunkirakennepalvelut
		36.2. Tikkakosken Länsirannan soiden ennallistaminen	2026–2027	–		
		36.3. Tunnistettujen kaupungin mailla sijaitsevien ennallistamiskelpoisten soiden ennallistaminen	2026–2029	–		
	36.B. Ennallistettujen pienvesikohteiden lukumäärä kaupungin omistamilla alueilla	36.4. Ennallistamistoimia tehdään kymmenellä metsäisellä suojelualueella	2026–2029	–		
		36.5. Tunnistettujen kaupungin mailla sijaitsevien pienvesikohteiden ennallistaminen	2026–2029	–		

Tavoite	Tavoitteen mittari	Toimenpide	Toteutus- aikataulu	Investointi- kustannus	Käyttötalous- kustannus	Vastuutoimija
37. Edistetään pinta- vesien hyvän tilan saavuttamista suunnittelu- ja kunnostustoimenpitein	37.A. Kunnostettujen pintavesikohteiden lukumäärä Jyväskylän kaupungin alueella	37.1. Autiojoen kunnostushanke	2026–2028	● ● ○	○ ○ ○	Kaupunkirakenne- palvelut
		37.2. Tuomiojärven ja Palokkajärven valuma-alueiden kunnostushanke	2027–2028	–	○ ○ ○	
		37.3. Korpilahden Maatianjärven valuma- alueen kunnostushanke	2027–2028	–	○ ○ ○	
		37.4. Laaditaan suojelusuunnitelma Tuomiojärven hyvän vedenlaadun turvaamiseksi	2027–2029	–	○ ○ ○	
38. Kaupungilla on käytössä toimintamalli, joka ohjaa tehokkaasti vieraslajien leviämisen ehkäisemistä	–	38.1. Laaditaan toimintamalli vieraslajien leviämisen ehkäisemiseen	2026–2027	–	○ ○ ○	Kaupunkirakenne- palvelut
39. Kaupungin hankinnoista aiheutuvat luontohaitat on kartoitettu ja mahdollisuudet niiden pienentämiseksi on selvitetty	–	39.1. Kaupungin hankinnoista aiheutuvien luontohaittojen kartoittaminen	2026–2027	–	○ ○ ○	Kaupunkirakenne- palvelut
		39.2. Suunnitelman laatiminen kaupungin hankinnoista aiheutuvien luontohaittojen vähentämiseksi	2028–2029	–	○ ○ ○	

USEAMPAA TEEMAA TUKEVAT TAVOITTEET

Resurssiviisas Jyväskylä

Tavoite	Tavoitteen mittari	Toimenpide	Toteutus- aikataulu	Investointi- kustannus	Käyttötalous- kustannus	Vastuutoimija
40. Jyväskylän kouluilla on käytössä vuosiluokkiin perustuva ympäristökasvatuksen suunnitelma	40.A. Jyväskylän koulujen osuus, joissa toteutetaan vuosiluokkiin perustuvaa ympäristökasvatusta	40.1. Koulujen ympäristövastaavien verkoston toiminnan vakiinnuttaminen	2026–2027	–		Sivistyspalvelut
		40.2. Vuosiluokkiin perustuvan ympäristökasvatuksen suunnitelman käyttöönotto kouluissa	2026–2028	–		
41. Jyväskylän päiväkodeissa toteutetaan ikäluokkiin perustuvaa ympäristökasvatusta	41.A. Jyväskylän päiväkotien osuus, joissa toteutetaan ikäkausiin perustuvaa ympäristökasvatusta	41.1. Ikäluokkiin perustuvan ympäristökasvatuksen suunnitelman laadinta päiväkodeille	2026	–		Sivistyspalvelut
		41.2. Päiväkotien ympäristövastaavien verkoston toiminnan vakiinnuttaminen	2026–2027	–		
		41.3. Ikäluokkiin perustuvan ympäristökasvatuksen suunnitelman käyttöönotto päiväkodeissa	2027–2029	–		
42. Jyväskylän kouluissa ja päiväkodeissa on käytössä ympäristökasvatuksen toiminnan tasot (1–5)	42.A. Jyväskylän koulujen osuus, joissa ollaan vähintään toiminnan tasolla 1	42.1. Ympäristökasvatuksen toiminnan tasojen määrittely päiväkodeille	2026	–		Sivistyspalvelut
	42.B. Jyväskylän päiväkotien osuus, joissa ollaan vähintään toiminnan tasolla 1	42.2. Ympäristökasvatuksen toiminnan tasojen käyttöönotto ja seuranta kouluissa ja päiväkodeissa ympäristökasvatuksen kehittämiseksi	2026–2029	–		

Seuraa Jyväskylän resurssiviisaustyötä:

www.jyvaskyla.fi/resurssiviisaus
ymparistovahti.jyvaskyla.fi